

Slekt og Data
Forbundet for Norske Museumsvenner
Forbundet KYSTEN
Fortidsminneforeningen
HIFO – Den norske historiske forening
LMK – Landsforbundet av Motorhistoriske kjøretøyklubber
Landslaget for lokalhistorie
Arkivforbundet
Museumsbanerådet
Norges Husflidslag
Norges Metallsøkerforening
Norges Linforening
Norsk Nuperelleforening

Norsk Folkedraktforum
Norsk Folkeminnelag
Norsk Forening for Fartøyvern
Norsk Heraldisk Forening
Norsk Fyrhistorisk Forening
Norsk Jembaneklubb
Norsk Kulturav
Foreningen SKIPET
Norsk Slektshistorisk Forening
Norske Åkevitters Venner
Rutebilhistorisk Forening
Norsk Forening for Luftfartøyvern
Europa Nostra Norge

Oslo, 10. desember 2020

Kulturdepartementet

Kopi: Statsråd Abid Q. Raja

Statsbudsjettet 2022: En satsing på det frivillige kulturvernet

Kjære Kulturdepartementet,

Kulturdepartementet er ansvarlig for å ta vare på store deler av historien og kulturarven vår.

Kulturvernforbundet setter stor pris på at kulturvern er løftet høyere på den politiske agendaen, ikke minst ved at vern av kulturarven er tatt med som ett av de nasjonale kulturpolitiske målene i Kulturmeldingen. Vi berømmer også departementets satsing på digitalisering, forskning og formidling, og for en politikk som anerkjenner den frivillige innsatsen på alle områder i samfunnet. Vi setter også pris på arbeidet som er lagt ned med å utarbeide ulike stimuleringsstiltak for å få frivilligheten gjennom perioden med Covid 19, og for å få aktiviteten opp igjen i etterkant av pandemien. Vi har selv spilt inn budskap i denne prosessen, i samarbeid med Frivillighet Norge. I tillegg til det viktige arbeidet som gjøres i organisasjonene, har de også en svært viktig sosial funksjon i lokalsamfunnet. Dette har kommet enda tydeligere frem i denne perioden.

Vi har flere mål og internasjonale forpliktelser på kulturarvfeltet. «Vern og formidling av kulturarv» er ett av de ni nasjonale kulturpolitiske målene som ble lansert i Kulturmeldingen fra 2018. I 2020 ble det også lansert nye nasjonale mål i Kulturmiljømeldingen¹. I tillegg viser vi til FNs bærekraftsmål, der det er et eget delmål å «Styrke innsatsen for å verne om og sikre verdens kultur- og naturarv» (under mål 11: bærekraftige byer og samfunn), til FARO-konvensjonen, UNESCOs verdensarvkonvensjon og UNESCO-konvensjonen om immateriell kulturarv. For å imøtekomme dette kreves det en helhetlig og langsiktig strategi. Kulturvernorganisasjonene må være en del av denne strategien!

Vi minner om kulturvernorganisasjonenes viktige rolle med å ta vare på, dokumentere og formidle kulturarven vår. Uten deres innsats blir det vanskelig å nå målene som regjeringen setter. Kulturvernforbundet har i dag 29 landsdekkende medlemsorganisasjoner, med rundt 2000 lokallag og 250 000 medlemmer totalt. Vi estimerer at våre medlemmer bidrar med over 6 millioner frivillige timer i løpet av et år, og en verdiskaping på cirka 2 milliarder kroner. Dette gjør det frivillige kulturvernet til en av de største aktørene på feltet.

Kunnskapen og innsatsen er anerkjent. Flere av organisasjonene er akkrediterte UNESCO-rådgivere. Andre har vunnet prestigetunge internasjonale priser for innsatsen. Den frivillige innsatsen berømmes i Stortingsmeldinger og NOUer, og det siste året gjennom flere ulike forskningsprosjekter. Også Kulturmiljømeldingen vektlegger det frivillige kulturvernet mer enn tidligere, og løfter viktigheten av

¹ Meld. St. 16 (2019–2020): Nye mål i kulturmiljøpolitikken — Engasjement, bærekraft og mangfold

engasjement, demokrati og ansvar. Ett av de nye nasjonale målene er at «Alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø», og meldingen påpeker at det er statens ansvar å legge best mulig til rette for dette. Verdien av det frivillige kulturvernet ble også understreket av en samlet familie- og kulturkomite på Stortinget i innstillingen og behandlingen av meldingen: «Komiteen er enig i at frivillig innsats er den kanskje viktigste bærebjelken i det norske kulturminnevernet, og er glad for at meldingen vektlegger det frivillige kulturvernets innsats og kompetanse».

Likevel er det kun 1/3 av Kulturvernforbundets 29 medlemsorganisasjoner som mottar driftsstøtte. Det har i realiteten ikke vært noen utvikling på bortimot 30 år! Det har vært en viss prisjustering i forhold til de organisasjonene som får driftsstøtte, men det er mange som fremdeles står utenfor disse tilskuddsordningene.

Vi vet av erfaring at de organisasjonene som får driftstilskudd, har en enda mer effektiv og bedre koordinert frivillig innsats. Beregninger vi har gjort viser at for hver krone satt inn i ledelse og prosjekt i det frivillige kulturvernet får vi minst 10 ganger igjen i form av frivillig innsats. Nå som ansvaret for forvaltningen av kulturarven delegeres til fylkeskommunene, er det enda viktigere at denne innsatsen styrkes og koordineres, slik at kulturvernorganisasjonene kan bidra med kompetanse og verdiskaping lokalt. Vi viser igjen til den nye Kulturmiljømeldingen, der nasjonalt mål 2 er at «Kulturmiljø skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom helhetlig samfunnsplanlegging». Koronakrisen-gjør at mange frivillige organisasjoner sliter, med færre inntekter og færre medlemmer. En økt grunnstøtte vil sikre at organisasjonene opprettholder muligheten til å delta aktivt, ikke minst til i med istandsetting av utallige kulturminner.

Kulturdepartementet har de siste årene tatt viktige grep for å ivareta kulturarven, med satsinger både på arkiv- og museumsfeltet. Vi mener at tiden er inne for et løft for det frivillige kulturvernet. En slik satsing hadde vært spesielt passende i Frivillighetens år 2022.

Kulturvernforbundet anmoder Kulturdepartementet om å foreta en særskilt vurdering av denne situasjonen, og sette av økte midler til det frivillige kulturvernet i statsbudsjettet for 2022. Vi ber om at kap. 320, post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre økes med 13 mkr øremerket kulturvernorganisasjonene.

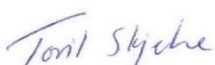
Dermed vil en ha etablert et samlet opplegg for alle de landsdekkende kulturvernorganisasjonene på det immaterielle området. Norges kulturvernforbund kan eventuelt foreta tildeling til de mindre organisasjonene. Vi påpeker her at det er behov for økt momskompensasjon, men at denne ikke kan erstatte det viktige driftstilskuddet. I tillegg er det viktig at det opprettholdes støtte til ulike prosjekter.

Kulturvernforbundet påpeker også behovet for en helhetlig strategi, og økte ressurser til å utvikle gode samarbeidsformer mellom institusjonene og organisasjonene. Dette bør omtales i den nye Museumsmeldingen som nå er under utarbeidelse, og følges opp i budsjettet for 2022. Vi viser også til Arkivverkets nye bevaringsplan for privatarkiv, som er svært viktig å følge opp.

Vi informerer om at vi sender tilsvarende brev til Klima- og miljødepartementet og Samferdselsdepartementet, for å få en helhetlig satsing på kulturvernfeltet i 2022.

Lykke til i budsjettprosessen!

Med vennlig hilsen

Toril Skjetne
Generalsekretær
Norges kulturvernforbund